

Síria, al límit

SERGI FRANCH

Bengasi (Líbia), agost de 2011. A la rebatejada plaça “dels Màrtirs” de Bengasi, a la capital de la revolta líbia, les concentracions se succeeixen a les nits. Una cerimònia quotidiana amb elements multimèdia. La pantalla de televisió gegant –en un dels edificis ex-oficials– mostra els combats de l'exèrcit de la Líbia lliure finalment prop de Trípoli. A aquesta guerra se li veu el final. La celebració i els parlaments d'avui, però, tenen un motiu propi: s'ha capturat un vaixell sirian que transportava armes cap a Trípoli, on resideix Gaddafi. “Assad, escolta! Aques-

En un camp de refugiats a Reyhanli, a la frontera turco-siriana, s'hi barregen les milícies rebels, els sirians que fugen de la guerra més crua, un metge sirian que ha deixat la seva confortable vida a Suïssa per portar-hi medicaments i mil personatges més. En Sergi Franch viatja des d'aquesta població turca fins a la ciutat siriana d'Azaz per copsar l'esperit d'una rebel·lió que al març farà dos anys que començà.

A l'esquerra, la brigada de rebels sirians comandada per Fayyet (al centre), qui morirà dos dies després en un combat a Alep (Síria). A dalt, un dels seus membres, a Bab Al Hawa (a la frontera turco-siriana). A sota, en Farouk Atli (dret) a la seva botiga de mòbils. A sota, a l'esquerra, en Nidal, que s'encarrega de resoldre els problemes dels sirians refugiats al campament de Reyhanli, també a Turquia (a sota, a la dreta), travessant la frontera amb Síria tant com sigui necessari.

tes armes, les tornarem a Síria perquè el teu poble es torni contra tu" crida la gent concentrada a l'epicentre de la revolta dels libis. Uns homes s'acosten a l'escenari i despleguen la bandera de la independència siriana. Se'n senten part també, del darrer alçament popular nascut d'una prolífica primavera.

De passeig arran de mar, Abdulah suggereix fer un té després del sopar del ramadà, lluny del bronzit eufòric. Amb 26 anys viu des de fa pocs mesos a Bengasi, en lloc segur, i a l'espera que acabi la guerra. Treballava de transportista per a una empresa petrolera, al sud, a tocar

Reyhanli ha duplicat la seva població amb l'arribada dels refugiats i avui ja sobrepassa els 130.000 habitants

Plàstic per a matar el gos

Farouk proposa una visita: "Vine, et presentaré uns amics". Anem passejant al llarg d'una avinguda que es dissol entre uns camps llaurats, allà on gairebé s'extingeix la ciutat. En una casa allargassada i pintada de colors se sent cantar la mainada. "El govern turc permet de tenir aquí una escola per als nens sirians, vénen del camp de refugiats o viuen a la ciutat i professors refugiats s'ofereixen a continuar amb la seva feina". Truca a la porta d'una casa propera i passem a un menjador. Allà hi ha Muhammad i dos homes més.

És una sala plena de matalassos, coberta d'estores. Un ordinador connectat a Skype bull de notificacions, mentre ell es manté capficat al telèfon. Fa vint-i-cinc dies que va escapar de Hama, on la seva dona va ser capturada pels serveis secrets d'Al-Assad. Encara no sap on és. Penja el telèfon, ens saluda i automàticament desfà l'expressió de preocupació. "I bé, amic, quina opinió hi ha al teu país del que passa a Síria? Perquè ja veus com estem". Malgrat el compromís de la pregunta, no deixa anar el somriure divertit. "Mira, t'explicaré una cosa: fa uns mesos Hillary Clinton va dir que la situació és complicada, que han d'aturar-se els assassinats, cessar el foc... Però, com?, pregunto jo. Amb bla, bla, bla? Sembla que no ens adonem de com és la situació. Recorda bé això: la societat internacional pagarà cara aquesta posició".

L'escola s'ha acabat i se senten els infants pel carrer. A la sala, entra un petit que es llança als braços del seu pare, membre de l'exèrcit lliure de Síria. El nen, escanyolit i d'ulls immensos, duu una joguina a les mans. "Per a què vols aquesta pistola", li pregunta el pare. "Per a matar el gos" diu estranyat l'infant. "Qui és el gos?", segueix el qüestionari patern. "Baixar al-Assad", sentència el nen mirant-se el plàstic entre els dits.

Un grup de refugiats reunits en una casa de Reyhanli. Allà en Farouk es reuneix amb Muhammad, la dona del qual van capturar a Hama els serveis secrets d'Al-Assad.

SERGI FRANICH

Hanna, de 26 anys, ha pogut arribar al camp

del desert. Es coneix i recita poble a poble la línia de mar del seu país. "No tinc fills, no sóc casat. Vaig decidir treballar i recollir diners per sortir de tot això. I ara, on són els meus somnis? Mira –mostra unes fotografies descarregades al seu portàtil– això és Nova Zelanda, és bonic, oi?" Mohammed guarda una candidesa tremendament elegant. La captura de Gaddafi, al cap de pocs mesos, la celebraria de lluny: des del Caire, pendent d'un visa per marxar a Anglaterra, de camí a Nova Zelanda. De ruta cap al somni segrestat.

En aquell moment, Síria travessava els cinc primers mesos del darrer dels alçaments civils de l'anomenada primavera àrab. Com a Líbia, el preu de la revolta siriana serà igualment alt. Aquell agost de 2011, es constituïa a Istanbul (Turquia) el Consell Nacional Sirià, nom inspirat en el Consell Nacional de Transició libi (el que aglutinaria l'oposició política i encaminaria el país després de Gaddafi). També, aquell mes d'agost, unitats blindades del govern de Baixar al-Assad atacarien diferents ciutats siries prop de la frontera turca, mentre la marina bombardejava la ciutat de Latakia. Guerra contra les protestes, per terra i mar. Per aire, després, el règim també s'hi defensarà rotundament. Però no havia fet més que començar.

Reyhanli (Turquia), desembre de 2012. Avui, al cap de 21 mesos, les

ment de refugiats de Reyhanli (Turquia) però està angoixada perquè els seus pares són a Alep (Síria).

dades de Nacions Unides certifiquen el que ha anat relatant l'observatori siria de drets humans: 41.000 morts des que va començar la revolta, i un còmput diari que s'acosta al centenar. "Som considerats per sota dels animals, perquè no despertem ni compassió. Tothom entén què passa però ningú no hi fa res. Estem sols, i ja ens hi hem resignat. Però tenim Al·là del nostre costat" assevera en Farouk Atli des de la seva botiga de telèfons i ordinadors a Reyhanli, una ciutat propera a la frontera, a la província turca de Hatay. Hi viu refugiats des de fa mig any junt amb la seva família: germana i germans, més una corrua de nebots que l'ajuden a la botiga. Quan es fa fosc, deixa els parents a la botiga i arregla viatges nocturns *cap a dins* per portar-hi medicines.

Reyhanli ha duplicat la seva població amb l'arribada de refugiats, i avui ja sobrepasa els 130.000. La majoria en camps instal·lats a les muntanyes del voltant. Les ambulàncies circulen a tota velocitat per l'avinguda d'Atatürk que connecta la frontera amb l'hospital, els baixos de les cases són arreglats per encabir-hi famílies senceres, les voreres mantenen un trànsit constant de salutacions i abraçades de retrobament. Hi abunden els ferits que arrossegueu amb pesar unes cresses, el braç enguixat o ferides a la cara. "Sabeu on podem trobar una botiga de roba per aquí?", pregunten uns joves de mirada perduda amb barba llarga i fosca, vestits amb xandall.

Nasser Oumer, delegat de la Unió de Sirians a l'Estranger (Union Sirian Abroad) comenta en una visita a un camp de refugiats que els que es troben aquí són els afortunats: "Els qui fan patir són els que hi ha a dins el país, sota els bombardejos, les restriccions o els mercenaris". El camp va néixer amb l'arribada de refugiats que fugien dels bombardejos. Sense passaport, la gent va anar-se instal·lant enmig d'un camp d'oliveres a tocar d'un destacament de l'exèrcit turc. Allò va agafar d'improvís les autoritats locals i d'altres van decidir de suplir la inacció, entre els quals hi ha Nidal, un empresari que des dels anys vuitanta treballa a Romania i avui és un dels promotors de la Unió de Sirians. Va decidir tancar la persiana dels negocis que regentava a Romania i va desplaçar-se fins a Reyhanli amb el seu tot terreny. De tornada a Síria, diners a la butxaca, temps i poques manies a l'hora de resoldre problemes. "I es pot saber què hi fa, aquella gent allà al ras?", va exclamar-se en saber que n'hi havien arribat 4.000 més després de l'inici dels bombardejos a Alep, a uns quaranta quilòmetres.

A Reyhanli, quan les coses no rutllen, els tràmits s'eternitzen, les fronteres semblen segellades o l'absència de material per als camps es fa perpètua, hi apareix Nidal. Pràctic i sorneguer. Pacient i didàctic. Una família es troba en disposició de travessar la frontera. Nidal se n'ocupa. El camp no compta amb estris de ne-

teja. Nidal en portarà l'endemà. El cotxe amb medicaments ha tingut problemes a la frontera de Bulgària. Nidal ho resol. Duu un telèfon de bateria infinita, mur de lamentacions i angoixes que d'entrada sembla no escoltar. Al cap d'una estona de teràpia, pregunta: "I què convé?". Les autoritats locals el van convidar a un sopar oficial junt amb altres entitats turques que treballen amb els refugiats. Va declinar l'ofertament. "No tinc temps per a aquestes coses, sabeu quan arribaran els contenidors per la brossa?"

Abans d'anar al camp, fa una passada per unes quantes botigues de la ciutat, que ja el coneixen. Al cotxe l'acompanya Khalid, un siria d'uns cinquanta anys, gras i de maneres elegants, que ha vingut de Bulgària, on va anar a viure també als vuitanta: "Sóc joier i per sort, no tinc problemes de diners. Si puc donar un cop de mà, ja estaré content", explica mentre Nidal va fent més gros el farcell de diners, visita rere visita. En un magatzem de queviures que hi ha a la ciutat, uns voluntaris ja l'esperen per carregar diferents cotxes i anar cap al camp. Arreglen el preu, carreguen, i cap al camp, a la muntanya.

Una metgessa siriana assisteix diàriament les persones que es troben al camp. "Doctora!", crida algú. De tenda en tenda van fent crits per saber on es pot trobar. El fred i les pluges han arribat, el fang i la humitat són pertot, però les tendes tenen l'aparença i la dignitat de les cases

SEBASTIEN FRANCK

En Farouk atén un siria que acaba d'arribar a Reyhanli, a Turquia, fugint de Síria. A la dreta, dues imatges d'una manifestació a la ciutat siriana d'Azaz,

síries: s'hi fan convidades de té, la gent s'hi ajau a les estores i als matalassos i xerren amb intrascendència.

En Hassan, un professor de 40 anys que és responsable d'un sector del camp, hi passeja de nit. A les acaballes d'una filera, una tenda mig oberta on guaita: hi dorm un avi amb el llum encès. "Ell és un símbol per a la gent d'aquest camp. Va perdre en poques setmanes tres dels seus cinc fills. Va embogir. Cada dia, la seva dona li demana que torni on és ella, però no en vol saber res. Només vol oblidar. I ens sembla que aquí ho fa, a la seva manera. Li hem demanat que es faci càrrec d'aquesta zona, que estigui per la gent, que hi parli, que s'hi atansi per saber si els convé res en concret". Ronca suau al compàs del temps del camp, com un tic-tac de vida amarga. "Fa una setmana la intel·ligència va capturar el meu germà i, quan estic realment fotut com ara, penso en aquest home, i m'empeny a tirar endavant. Si ell pot, molts de nosaltres, també".

Al voltant del camp, soldats de l'exèrcit lliure de Síria vigilan. La majoria són joves que es troben ocupats patrullant amb el kalàixnikov. De tant en tant, els més grans s'hi atansen des del front per visitar la família que resta al camp. A pocs metres, de dalt del turó, un soldat turc s'entreté amb un llum per resseguir les fileres. En Hassan no veu sortida immediata a aquesta guerra, "després del que han fet a Damasc, Alep, Homs, Daraa o Deir Ez Zor, penso que l'única

estratègia que té el règim és de destruir-ho tot, fins i tot llençant barrils de TNT. Ciutats senceres ballen mentre es desplomen els edificis". Dies després de la conversa, l'aviació d'Al-Assad va bombardejar el camp, sense ocasionar morts. Sí, però, bastants ferits i molt de mal a la infraestructura. L'exèrcit turc va respondre enviant-hi l'aviació, però van arribar-hi tard. En aquesta guerra, sembla que tot és possible.

Turquia no és l'únic país que pateix per l'amenaça que suposa la guerra siriana, i les accions de l'exèrcit d'Al-Assad. Tots els veïns de Síria –tret d'Iraq– mantenen destacaments a les respectives fronteres.

En diferents nivells i intensitats, la guerra ha contaminat l'entorn. I així, Turquia ja ha demanat a l'OTAN la instal·lació de míssils Patriot per a fer front als futurs atacs de l'artilleria de l'exèrcit siria després que diferents projectils impactessin sobre el seu territori. Israel ha mobilitzat reservistes a les Altures del Golan, després que també fossin objecte d'impacte de foc de morter. Igualment va fer Jordània. Al Líban la situació és molt més tensa, i partidaris d'Al-Assad i de l'oposició han pres part en el conflicte organitzant-se en milícies.

D'un calaix de la botiga de telèfons, en Farouk treu un sobre de plàstic farcit

SEBASTIEN FRANCK

En Walid és metge i residia a Suïssa. Ha decidit que aquest és el millor moment per a tornar a Síria i acaba d'arribar a Reyhanli amb un cotxe carregat de medicaments.

en poder dels rebels des del mes d'agost.

de segells: “Els vaig anar guardant de petit, els vaig trobar l’altre dia entre les capsas, i fins ara no he trobat temps per obrir-lo de nou”. En aquesta col·lecció, Farouk hi té bona part de la història àrab contemporània, concentrada en petites estampes. El rei Hussein omnipresent en tots els de Jordània, Mohammed VI als del Marroc, i un jove Hafiz al-Assad, el pare de l’actual president (qui governa 29 anys) als de Síria; apareix Nasser, el president d’Egipte i fundador del socialisme àrab: “No sols no sentiràs cap egipci que en parli malament, cap àrab no li pot retreure res, intentà –sense èxit– la federació amb Síria”. Hi ha múltiples

segells dedicats a l’amistat entre Líbia i Egipte, amb qui precisament Nasser també va dissenyar una federació; el Iemen, que apareix abans de la reunificació; “Síria, un sol país” resa la reproducció d’un cartell amb motiu d’una campanya per reclamar-ne la sobirania libanesa; i també Xipre, Oman, Emirats Àrabs,...

Farouk recorda una conversa amb un home gran que es mostrà trist per la destrucció del mercat: “Vaig mirar d’aconcentrar-lo dient-li que estàvem fent història: canviant el rumb dels darrers 60 anys i lluitant per una nova Síria”. La composició ètnica i religiosa del país és múltiple, amb majoria de sunnites

(el grup musulmà majoritari) junt amb alauites, xiïtes, drusos, ismailites, cristians de diferents confessions com ara ortodoxos, siríacs, maronites i catòlics de ritu armeni, entre molts altres. A aquesta varietat, s’hi afegeix a més la composició ètnica amb àrabs, kurds, palestins, armenis i un llarg etcètera. “El primer dia que l’exèrcit va atacar Alep, vaig anar a defensar la mesquita i un amic em va preguntar per què anava a lluitar. Jo li vaig respondre: com vols que no vagi a lluitar si l’estan defensant els meus veïns cristians?”. De fet, el 30 per cent de la població d’Alep és de religió cristiana.

A Síria via Budapest

I enmig de perruqueries, tendes de comestibles, de telèfons, teteries i xauarma... que avui regenten sirians hi ha un hotel. Pas obligat a Reyhanli per a cercar o preguntar per algú *de dins*, per a arreglar assumptes i fixar reunions. A altes hores de la nit va arribar en Walid, des de Suïssa. Un dels milers de metges sirians emigrants que pensen que ara és el temps de tornar a casa. Va aconseguir aquest vehicle, el va carregar de medicaments, i va fer camí cap a Síria.

El tràmit per a passar és complicat i sovint hi ha dificultats, però en aquest cas estava prou pactat i la duana tenia instruccions de deixar-la passar. Aquesta operació ha costat temps de discussions en els darrers mesos entre

els comandaments del lloc fronterer, els polítics de torn i els sirians que treballen en la cooperació. Això, però, no passa encara amb tots els passos de frontera. De fet, l’ambulància va arribar. Els medicaments, no.

Per certificar-ne la destinació i el carregament, els ministeris d’Afers estrangers i els de Salut dels diferents governs demanen l’expedició d’un plec de documentació que acrediti el transport, quantitat, tipus, unitats, etcètera, dels medicaments. A la frontera búlgara va haver de triar entre no arribar o deixar-hi les medicines. Í allà es van quedar els medicaments. L’endemà estava a punt de creuar la frontera al pas per Bab Al-Hawa, sense problemes i el deure acomplert.

A dalt, tràfic de queviures i productes de primera necessitat al camp turc de Reyhanli. A sota, un pas fronterer entre Síria i Turquia controlat pels rebels.

La llibertat de culte a Síria és àmpliament reconeguda per l'estat, si bé l'esclat de la revolta i l'inici de la guerra s'ha intentat explicar com un enfrontament religiós, considerant que Al-Assad forma part de la minoria alauita (una branca del xiïsm) i que són els d'aquesta religió els qui li donen un suport més explícit. "A Alep, no hi estan morint només musulmans sunnites amb les bombes d'Al-Assad. Només mira d'aturar amb el terror la seva pròpia fi", conclou Farouk. El 30 per cent de la població d'aquesta ciutat és de religió cristiana.

El 15 de març de 2013 es compliran –si no s'acaba abans– dos anys de l'inici de la revolta que va encetar aquesta guerra. A la ciutat de Daraa, al sud del país, un grup d'estudiants es manifestaven inspirats amb el sotrac democratitzador que havia precedit a Tunísia, Bahrein,

Egipte o Líbia. Als crits de "Déu, Síria i llibertat" les protestes van ser contestades amb foc. Baixar imitaria el seu pare Hafiz al-Assad quan, el 1982, a Hama esclafà un seguit de manifestacions que en aquella ciutat es produïren. Aquella revolta interrompuda representava l'ajornament d'un possible procés democràtic. Hama era un tel d'oblit dolorós on entre 20 i 40.000 morts (segons les estimacions) van fer veure com d'alt seria el preu de fer oposició política a Síria.

Al-Assad enterrava a Daraa l'agenda democràtica promesa: la liberalització dels mitjans de comunicació, les reformes per a incloure la pluralitat política i les mesures econòmiques progressives. Aquest oftalmòleg que va heretar el govern del país en morir accidentalment el seu germà, arribà a representar en algun moment l'esperança d'un trencament

amb l'antic règim. En poc temps, això deixà de ser així. En una locució que s'esperava justificadora de la resposta violenta, Al-Assad va anunciar que esclafaria la revolta, instigada per una estranya coalició d'agents internacionals on es comptaven Al Qaeda, Israel i els Estats Units. Més tard, els tancs certificarien la intenció del govern de no cedir en l'ofensiva contra l'oposició i serien enviats a les ciutats.

Hanna és una jove de 26 anys que s'allotja a Reyhanli per uns dies. Angoixada per la sort dels seus pares, que es troben a Alep, té una veu trencadissa, fràgil. Algunes motocicletes que transiten pel carrer fan espetegar els tubs d'escapament, i ella s'esglaia. "Només vull trobar un pis i portar els meus pares. Aquesta tarda vaig a veure un pis i si està bé, demà mateix els intentaré dur cap aquí". El viatge és perillós però ja ha trobat xofer que pugui anar a buscar-los. En començar les revoltes, ella treballava en una fàbrica: "Un home em va amenaçar, i va dir-me que ens matarien a tots". S'espantà i anà a explicar-ho a un supervisor. Amb indiferència, l'encarregat li va respondre que aquell no era assumpte seu: "Aquell dia vaig saber que em matarien". Va trucar a un amic perquè l'anés a buscar i no va tornar a treballar a l'endemà. Al cap de dos dies, un cotxe de treballadors que sortia d'aquella fàbrica va ser tirotejat. "Vull matar Assad amb les meues mans, m'ho ha destruït tot".

De casos com el de la Hanna, se'n poden trobar milers. Dels 22 milions d'habitants, 2.500.000 es troben desplaçats en altres indrets de Síria i prop de 300.000 han fugit a països pròxims com Turquia (83.000), Iraq (29.400), Líban (72.900) i Jordània (92.800). En una cua del supermercat hi ha Omar, un jove professor universitari de llengua i literatura franceses. Ve de Latakia, la província d'on són originaris els Al-Assad. S'allotja a ca un seu cosí esperant notícies de la seva dona: "Tinc estudis, tenia treball i compro en aquest supermercat cinc litres d'aigua per portar a la pensió, on una ampolla d'aigua em costa dues lires turques (poc més d'un euro). Ho vaig vendre tot, excepte el llit i la roba. Ara ja he demanat preu pel llit: unes 500 lires turques em poden donar". El seu cosí ha tornat fa pocs dies de combatre. És un jove d'aparença caucàsica, pèl-roig i cara pigada. "Ofici?

La brigada de Fayyet

Un edifici a peu de carretera manté les persianes tancades. I abonyegades. Un gran rètol penja a la façana de l'edifici: Duty Free, a pocs metres de la frontera amb Turquia. Però al final de les escales de marbre s'han esvaït les fragàncies de perfums i els cartons de tabac. La brigada Al Farouk, una unitat de soldats d'entre 18 i 35 anys de l'exèrcit lliure de Síria, s'hi agrupa en aquest punt. El quarter de la brigada són unes oficines reconvertides. Una habitació fresca plena de matalassos on les mantes són recollides fa de menjador. Desplegadas, de dormitori. Corona el menjador, el dormitori –o la cambra d'armes també–, un PC i una Playstation. Els soldats –la majoria, molt joves– s'estan quatre dies al quarter, quatre en combat, i un a casa, si volen.

En Fayyet, un tinent de barba i ulls foscos, comanda aquest terç de brigada (d'uns 4.000 homes). Comparteix el rang professional amb l'Abu. Els dos eren caps de carro i van decidir plegar de l'exèrcit. Són l'excepció de soldats amb instrucció en aquest exèrcit d'aprenents que en els darrers mesos han fet avanços importants. “Aquí s'aprèn morint”, deixa anar Fayyet. Entre els soldats, s'hi troba en Yousuf, un jove de cara neta, amb poc més de 16 anys. “Sabem que aquest és un problema, però són adults i de cap de les maneres volen anar a casa seva”. Parlen amb rancúnia dels seus comandaments, sovint amb odi. Tant com el que senten per les tropes del règim. “Els matarem quan vinguin a recollir els honors que no mereixen”. Han vist massa Youssufs deixar-s'hi la pell.

Aquesta tarda toca instrucció i l'ambient és de joc i relax. Assagen l'entrada per les portes, a les cases i en espais oberts. “Si sou quatre, no entreu en filera, sense més. Això és posar-vos en perill de manera inútil”, els diuen mentre se'ls ensenya la necessitat de fer cobertures, de cobrir sectors i estar atents a les respostes de foc. Al marge de la classe queda un jove que s'ho mira descregut amb el

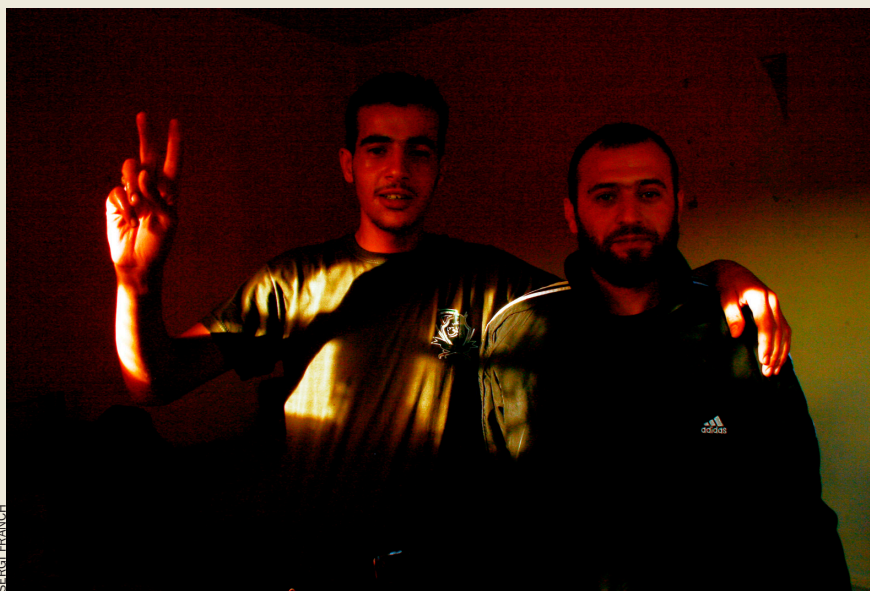
fusell repenjat a la cintura. Nega amb el cap. Li pregunto si ho veu bé i em diu que és la voluntat d'Al·là qui decideix l'encert del contrincant.

“Vine, t'ensenyarem què hem aconseguit aquesta nit”. Anem a un altre edifici i ens mostren, sobre un canó de grans dimensions, artilleria prohibida de fa anys. Del camió treuen una bossa de samarretes acabades de fer: la brigada Al Farouk. Per estrenar abans de l'exhibició. Fayyet reivindica junt

amb alguns soldats la captura de la peça, gran i preuada mentre s'enregistren amb una càmera de vídeo. Dalt del canó, en Fayyet hi fa pujar el seu fill el primer de tots, un rosset de pocs anys, qui porta una pistolera lligada al costat. Al cap de dos dies de la celebració, Fayyet morirà a Alep i farà pensar en allò de “aquí s'aprèn morint”, i si aquest país tindrà prou alumnes per a resoldre una guerra en solitari.

En Fayyet comandava la brigada Al Farouk. En aquesta imatge juga amb el seu fill, dos dies abans de morir en combat a Alep. A sota, dos soldats més del grup de Fayyet.

SERGEI ERANCHI

El campament de Reyhanli (Turquia), a la nit. En Farouk explica que el seu nom vol dir 'qui sap distingir les coses bones de les dolentes' i hi afegeix que la guerra l'està posant a prova.

Sí, jo era futbolista, migcampista en un equip conegut de la lliga, m'ho passava bé". Va decidir agafar-se un descans després de mesos bregat entre quaters, emboscades i assalts, ja en tenia prou.

Múltiples agents combaten a Síria, l'exèrcit governamental se suporta amb milícies de Hezbollah, la intel·ligència militar (de gran prestigi per la seva efectivitat) i els temuts Shabiha (fantasmes), voluntaris simpatitzants del règim que realitzen operacions a les cases dels suposats rebels a les ciutats que encara controla aquest. Un conjunt d'unitats independents, que se suma a la varietat de milícies agrupades al voltant de l'exèrcit lliure de Síria. Un cul-de-sac, sense fronts ni victòries definitives.

En Farouk atén en la seva rutina uns sirians que s'han acostat a la botiga per posar-se al dia i comprar una targeta telefònica turca. Acaben d'arribar de les proximitats d'Idlib, molt a prop de la frontera. "Ho veus? Aquesta gent no saben res de res, potser han viscut tota la seva vida al mateix poble, potser a la mateixa casa que els seus pares i avis, i ara ho han de refer tot". Tot sopant amb el seu germà Kamel, un advocat que avui és membre del Consell opositor, conversem sobre la guerra, i l'empatia desapareguda d'un món que consideren fred i autista. En Farouk s'esplaija i explica orgullós l'etimologia del seu nom: "qui sap distingir les coses bones de les dolentes". Confessa que aquesta guerra l'està posant a prova.

Fa unes setmanes els van avisar que un estrany rondava prop de la frontera, a Síria. Se'n van anar a buscar-lo, i el van convidar a acompanyar-los amb el cotxe. Una vegada en una casa segura, el van interrogar. L'home negà que fos membre de la policia secreta, de la intel·ligència o un soldat dimissionari. Li van oferir un telèfon que hi havia al menjador perquè truqués a casa seva. L'home va trencar a plorar mentre parlava amb la seva mare. Per tranquil·litzar-la, li va dir que estava amb membres de l'exèrcit lliure de Síria i que aviat tornaria a casa. "Qui t'ha dit que som de l'exèrcit lliure? Només volíem saber què hi feies, allà, ara sabem que ets soldat i ja pots marxar". L'home, incrèdul es va acomiadar d'ells. Dies després, l'amic de Farouk va comunicar-li que havia vist aquell soldat en un vídeo a Youtube, junt amb una unitat de l'exèrcit lliure de Síria: s'havia afegit als rebels. Mentre somriu, explica: "El meu pare em va ensenyar que una guerra posa tothom a lloc. Espero estar a l'altura". Ens acomiadem amb l'encàrrec que visiti el barri antic d'Alep, una joia arquitectònica als peus d'una ciutatdella. "Si hi arribes, pregunta per mi, és fàcil que em coneguim: la meva família és nombrosa i molt coneguda. A més, sóc l'únic Farouk dels Atli!".

Les impressions de la gent que es troba fora i els qui viuen dins de Síria les separa, però, un abisme. Com a mostra, Azaz. Una ciutat del nord, sota el control dels rebels des del mes d'agost.

Els tribunals en camp rebel –en aquest cas

Des de fa dos mesos, quan els jutges assignats pel règim van marxar, a Alep s'ha posat en funcionament un jutjat, i se n'obren tres més agafant l'experiència d'aquest. Tres sectors més de la ciutat obriran edificis de jutges i advocats, secretaris, administratius i policies. Tots voluntaris, que supleixen un estat en fallida. L'edifici és nou. No va arribar a ser habitat, i és de grans dimensions i centric. Enmig de les vuit alçades, un impacte a la façana. Hi ha molta feina a fer, no hi ha diners, i també molts interessats a participar-hi. Una cua al vestíbul de l'edifici aplega dones, homes amb corbata i gent gran que fa torn amb papers a les mans. A les escales, les cues s'apiloten enmig

Com cada divendres de manera puntual després de la pregària, uns joves es reuneixen en una plaça cèntrica mentre un cotxe arriba i desenrotlla les pancartes. "És una manifestació per dir que volem fora Al-Assad", explica un home gran que es mira els concentrats. Al marge de la manifestació, camions carregats amb garrafes de combustible al detall, i uns altres que hi porten gas. La proximitat amb la frontera permet aquestes llicències.

Uns tancs model T72 rovellats ja uen panxa per amunt als vorals de

d'Alep- tot just comencen a organitzar-se. Estudien l'ingrés a l'exèrcit rebel de militars de l'exèrcit siria i casos de justícia ordinària.

Justícia per a redreçar un país

de la foscor. No hi ha llum a la ciutat, aquests dies els jutges monitoritzen els voluntaris que posaran en marxa el nou sistema d'enllumenat. Una quarantena de soldats d'Al-Assad han passat a l'exèrcit lliure. Passegen un plec de documents amunt i avall per les escales i oficines de l'edifici. Si no tenen assumptes pendents, passen a ingressar al nou exèrcit, o se'n van cap a casa. La majoria reingressen amb l'antic uniforme. Són militars, que sembla que no volen deixar de ser-ho. A l'edifici, s'hi troben els jutjats d'instrucció on els jutges arregen la documentació ne-

cessària per a completar els expedients. Mostren un cens del districte, i un altre de partides de naixement: uns 4.000 a tota la ciutat durant els 21 mesos de guerra. Es dediquen a l'apartat civil, el penal i el que es refereix als fets ocorreguts en els combats, "el tribunal de l'exèrcit lliure" en diuen. "Aquest és el més complicat, perquè és, fins i tot, de brigades que sabem que poden haver comès delictes". Aquest tribunal ha obert en aquests dos mesos uns quaranta expedients.

El jutge no es troba sol en aquest procés, sinó que està acompanyat

per algun doctor en dret i filosofia àrab reconegut per la comunitat que no intervenen en les vistes. Se'ls reserva, a tot estirar, la darrera pregunta que tanca l'expedient i on es demana als acusats si allò que han manifestat és veritat o no. La *veritat* té una dimensió única en la cultura islàmica, i aquests doctors assisteixen el jutge en la interpretació del procés. Per primera vegada, se'ls afegeix en el procés judicial. Sobre la taula del jutjat civil, un llibre fotocopiats: "Llei nova per a un país nou", explica Kamel. El llibre l'han descarregat d'Internet, fotocopiats i enquadrats. És la llei islàmica, la xaria, la que han decidit utilitzar els juristes d'aquesta revolució.

la carretera que uneix aquesta ciutat amb la frontera. Més enllà de la ruta, alguna casa parida enmig dels conreus, s'erigeix com a certificat dels darrers serveis prestats pels blindats. I en una cruïlla, una gasolinera completament rostida disfruta la seva jubilació. I avui, entre els crits dels joves que reclamen la fi d'Al-Assad, el combustible actualitza a diari els preus. L'intermediari oficial ha desaparegut i ha nascut un nou negociant: qui té les possibilitats d'aconseguir combustible a bon preu, carregar-lo, portar-lo a través de la

frontera i vendre'l amb una certa autoritat. Avui el setge a ciutats com Alep o Damasc provoca llargues cues per a recollir el pa, a preus prohibitius, mentre s'hi desenvolupa una guerra moderna amb estratègies medievals. Una guerra de setges, i rendicions.

Després dels bombardejos i els combats al nord del país, ciutats que havien quedat al marge de la guerra, a poc a poc s'acosten al desastre de la venjança i el càstig. A l'est del país, la tria pel refugi és Iraq. A la recepció de l'hotel, s'hi allotja en Murwan a canvi

de fer les nits, un kurd de 50 anys que va arribar fa tres mesos a Duhok, al Kurdistan iraquia. Mentre guaita un vídeo de combats al mur de Facebook, va xerrant per Skype amb amics que es troben escampats per arreu. Sobre la taula, hi té uns apunts i un llibre d'anglès. "Sóc enginyer químic, casat i amb cinc fills, necessito aprendre anglès per marxar cap a Europa, havia pensat d'anar cap a Suïssa. Saps com ho puc fer?"

Sergi Franch